

Ervaringskennis en ervaringsdeskundigheid

Presentatie en verslag

Kwaliteitskader woonzorg in de langdurige ggz

11 mei 2026

Programma

- ✓ Welkom
- ✓ Kennismaken via speed-date
- ✓ Introductie thema: ervaringskennis
- ✓ Interview Odette Hensen
- ✓ Knelpunten bij de implementatie
- ✓ Hoe kom je uit de knel?
- ✓ Korte plenaire terugkoppeling
- ✓ Afronding en vooruitblik

BPSW

Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport

de
Nederlandse
ggz

Zorgverzekeraars
Nederland

VvEd
Vereniging van Ervaringsdeskundigen

v&vn

kenniscentrum
phrenos

valente⁷

ribw nijmegen & rivierenland

PG parnassia
groep
Specialist in geestelijke gezondheid

BLOEZEM

KWALITEITSKADER
Woonzorg in de langdurige ggz

Welkom

Voorstellen leden werkgroep:

- Alieke Geerds (Valente)
- Lotte Smeenk (Phrenos)
- Sandra Loerakker (Vereniging voor Ervaringsdeskundigheid)
- Shena Anches (Parnassia)
- Jessie Meerbeek (RIBW Nijmegen Rivierenland)
- Sacha van Geel (Bloezem)
- Hilde Koelmans (MIND)
- Annette de Ruiters (projectleider) (alias Yvon Kroese ;-)

Veel organisaties zijn met dit thema aan de slag: we trekken gezamenlijk op gedurende de doorlooptijd van de implementatie fase (tot en met juni 2027)

Vooraf hadden 62 mensen zich opgegeven. Tijdens de sessie waren 35 mensen aanwezig

Kennismaken via speeddaten

- In duo's max. 3 minuten speeddaten over wat je in deze sessie zou willen leren
- Random in breakoutrooms geplaatst
- Korte terugkoppeling in de chat

Filmpje Mijn Blikopener

MIJN
BLIKOPENERS

Wat roept dit filmpje bij je op?

- Inspirerend voorbeeld: opzetten peersupport
- Worsteling van hulpverlener werd zichtbaar. Zet je aan het denken: wat heb je van anderen te leren, in verschillende rollen?
- Verschillende perspectieven bij elkaar brengen is waardevoller dan alles vanuit 1 bril te zien
- Wiens stem is leidend? Kun je de switch maken van formuleren van doelen (macht/boven-positie) naar: “Waar wil je het over hebben?”
- Er zit ontzetten veel ervaringskennis bij een cliënt, die kennisbron aanboren is van meerwaarde ten opzichte van enkel de kennis van de hulpverlener gebruiken
- John Lennon kreeg niet te horen: “Grootheidswaanin”. Ed Knight wel. Hij werd bekeken vanuit de koker van de diagnose. Framing die tot inperking (van vrijheid in dit geval) leidt.

Interview met Odette Hensen

Gespreksleider is Shena Anches, werkzaam als projectleider bij Parnassia regio Haaglanden

Kern van het verhaal van Odette Hensen (1)

- Odette ging vorig jaar met pensioen, werkte toen bij HVO Querido als beleidsadviseur ervaringsdeskundigheid, en daarvoor o.a. bij Altrecht
- Zij schreef het boek “Wat mij bezielt” over ervaringsdeskundigheid bij HVO Querido
- Odette verwijst naar een LinkedIn post van Toon Walravens
https://www.linkedin.com/posts/toon-walravens-654a221a_ervaringsdeskundigheid-versterkt-of-ingekapseld-ugcPost-7455241572788482048-DD8G?utm_source=share&utm_medium=member_desktop&rcm=ACoAABKDjX8BdinBeMLdUR99MpTzuZ5CUzL-TyY
- Toon Walravens schrijft dat ervaringsdeskundigheid in 20 jaar tijd is uitgegroeid van een cliëntenbeweging naar een bestuurlijk speerpunt. Er zitten ook risico's aan professionalisering, het is goed je daar bewust van te zijn

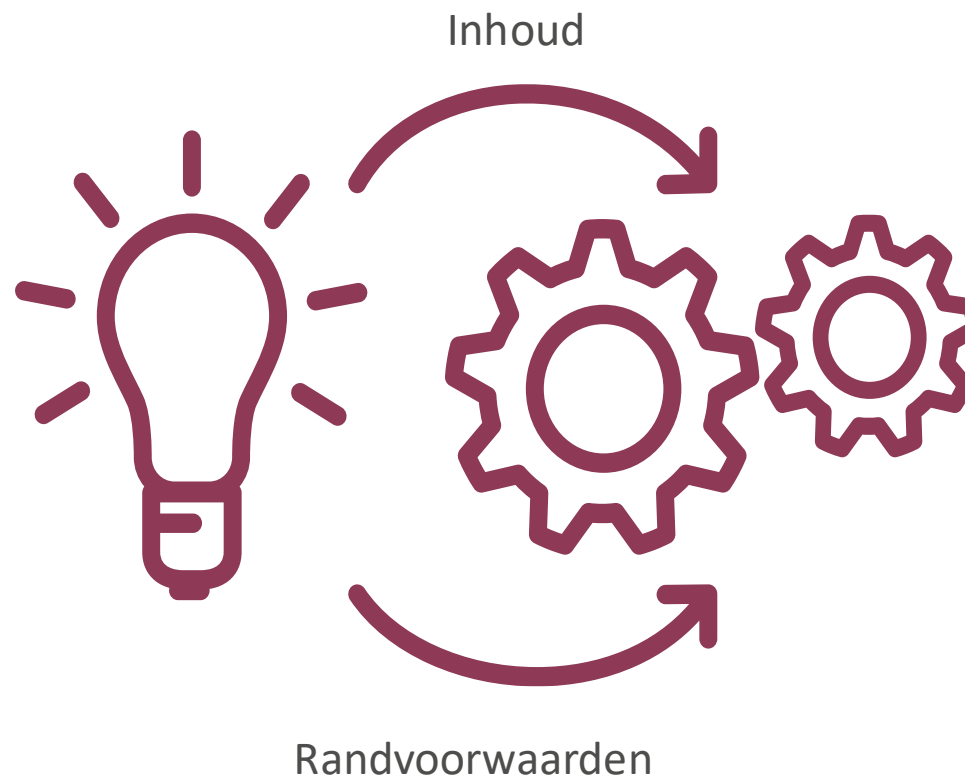
Kern van het verhaal van Odette Hensen (2)

- In de jaren '90 werden patiënten geframed als zodanig, in plaats van als mens benaderd. De focus lag op genezing. Dat is verschoven naar 'leren leven met...'. Dat komt door het verzet van die groep mensen, daar is het mee begonnen: de cliëntenbeweging: Wie zijn wij nog meer dan alleen patiënt? Binnen HVO Querido waren de eerste ervaringsdeskundigen patiënten die iets gingen doen in de organisatie. Zoals bijvoorbeeld achter de receptie of in de schoonmaak
- Het beroepscompetentieprofiel ervaringsdeskundigheid werd in 2013 ontwikkeld. In 2022 werd die herzien BCP-E - Vereniging van Ervaringsdeskundigen, en er kwam een kwaliteitssysteem ervaringsdeskundigheid KvE - Vereniging van Ervaringsdeskundigen.

Kern van het verhaal van Odette Hensen (3)

- Deze ontwikkelingen konden plaatsvinden door vasthoudendheid, overtuiging en geloof. Toen de geest eenmaal uit de fles was kon het gedachtengoed van de cliëntenbeweging zich als een olievlek verspreiden en zijn weg vinden naar organisaties en het beleid
- Veel mensen kennen de grootsheid van deze beweging niet meer, maar het is belangrijk om bronkennis te hebben zodat niet steeds opnieuw ter discussie gesteld wordt wat het nut is voor de organisatie
- De inzet van ervaringsdeskundigheid en ervaringskennis vraagt om continuïteit en een lange adem.

Knelpunten bij de implementatie van ervaringsdeskundigheid

Inhoudelijke knelpunten

- De bedoeling uit het oog: doel-middel verwisseling
- Focus op kerntaak 1 (cliëntcontact) en nauwelijks toekomen aan kerntaak 2 (herstelondersteuning)
- Spanning met heersende denkkaders herstel: uitkomst versus proces
- Verhouding behandeling, begeleiding en methodische zelfhulp

Spanning ervaringskennis, professionele en wetenschappelijke kennis

Randvoorwaardelijke knelpunten

- Weinig steun en gedeelde inzet binnen lagen organisaties, vooral middelmanagement
- Samenwerking en (machts)positie in teams
- Grote verschillen tussen organisaties
- Financiële vergoeding

→ Deze knelpunten zijn voelbaar in contact met cliënten, naasten én collega's en dus in het vormgeven van herstelondersteunende zorg (kerntaak 2 ervaringsdeskundige)

Uit de knel: ruimte maken voor ervaringskennis

Handvatten/ producten uit project “Implementatie zorgstandaard en beroepscompetentieprofiel Ervaringsdeskundigheid” (Trimbos Instituut, Kenniscentrum Phrenos, Movisie en Vereniging voor Ervaringsdeskundigen)

- Referentiekader inzet ervaringsdeskundigheid (kennis)
- Meetinstrument Ervaringsdeskundigheid – de MIE (inzicht)
- Dialogische werkvormen (handvatten)
- E-learning via ggzacademy (vaardigheden)

Nadere toelichting Lotte

- o Inhoudelijke knelpunten:
 - De bedoeling (slide 12) het is een klus om daarbij terug te komen.
 - Kerntaak 1 en 2 hebben elkaar nodig. Deze kerntaken komen uit het Beroepscompetentieprofiel BCP-E - Vereniging van Ervaringsdeskundigen
 - Er is een spanningsveld tussen doelgericht aan de slag gaan met ervaringskennis/ervaringsdeskundigheid en ruimte houden voor het proces
- o Randvoorwaardelijke knelpunten
 - Het is een uitdaging om de inhoudelijke implementatievraag te verbinden aan het gedachtengoed (de bedoeling) van ervaringskennis/ervaringsdeskundigheid.

Vraag: In hoeverre speelt het feit dat ervaringskennis geen scherp afgebakend concept is (waar begint/eindigt individuele ervaringskennis versus collectieve ervaringskennis) hierin een rol?

Antwoord: Ervaringskennis is niet goed in te kaderen, je kunt individuele en collectieve ervaringskennis niet los van elkaar zien. Volgende bijeenkomst komt de vraag “Wat is ervaringskennis/ervaringsdeskundigheid?” uitgebreider aan bod.

Hoe kom je uit de knel en waar zit jouw invloed?

Uiteen in breakoutrooms in groepjes van 3-4 mensen:

- Hoe zie jij deze knelpunten terug in jouw praktijk/ organisatie?
- Welke knelpunten ervaar je nog meer?
- Hoe ga je met de knelpunten om?

Korte terugkoppeling in de chat

Korte plenaire terugkoppeling (1)

- Peer-support inzetten verkleint de hiërarchie
- Borging is belangrijk: het mag niet op 1 persoon leunen
- Team moet voorbereid en begeleid worden: zij moeten leren met deze kennisbron om te gaan
- Als implementatie ‘mislukt’ dan wordt vaak niet naar de randvoorwaarden gekeken, terwijl het concept dan vaak wel wordt afgeschreven
- Het middenmanagement moet ervaringskennis als kennisbron dragen
- Cirkel van invloed/betrokkenheid is een helpend model om hierbij voor ogen te hebben.

Korte plenaire terugkoppeling (2)

- Je kunt hiervoor ook putten uit de organisatie/veranderkunde
- Soms is het moeilijk voor teams om te delen met de ‘kracht door kwetsbaarheid’ van ervaringsdeskundigen. Dit gaat beter wanneer er al balans en veiligheid in het team heerst. Ook communicatie in en met teams is zeer belangrijk
- Wat als het aannemen van een ed’er niet lukt doordat de organisatie te klein is? Inzetten op samenwerking met andere organisaties in de regio
- Bij HVO Querido is vastgelegd: alle teams verhouden zich tot ervaringskennis/ervaringsdeskundigheid. Er wordt ingezet op dat niet zozeer de ed’er, maar het hele team leert in kwetsbaarheid te delen. Ook managers worden hierop getraind.

Informatie uit de chat

1. Hoe verbreed je de ervaringsdeskundigheid binnen de organisatie?
2. Hoe zorg je dat de derde bron van kennis in alle lagen van de organisatie land? Dus niet alleen in de teams, maar ook binnen het middel en hoger management
3. Wat als het aannemen van een ervaringsdeskundige niet haalbaar is? Bijvoorbeeld omdat je een kleine organisatie bent? Hierbij de optie besproken om samenwerking te zoeken met andere organisaties in de regio
4. Er is behoefte aan concrete voorbeelden zoals visie ervaringsdeskundigheid, functieomschrijvingen, werkwijzen en plannen van aanpak van organisaties waar het goed loopt
5. Vier mensen hebben aangegeven behoefte te hebben om nog door te praten. Hierover wordt contact met hen opgenomen.

Afronding en vooruitblik

Datum volgende sessie: **22 juni van 14.30 -16.00 uur**

Link om aan te melden: [https://www.valente.nl/agenda/bijeenkomst-
implementatie-kwaliteitskader-woonzorg-langdurige-ggz-2/](https://www.valente.nl/agenda/bijeenkomst-implementatie-kwaliteitskader-woonzorg-langdurige-ggz-2/)

Thema: ervaringskennis.

Wat betekent het om ruimte te maken voor ervaringskennis binnen de woonzorg langdurige ggz?

- Verdiepen van dit brede begrip en hoe je ervaringskennis kunt inzetten
- Onderzoeken hoe de zorg hierbij kan aansluiten met wetenschappelijke en professionele kennis
- Bespreken van bestaande producten die helpen ervaringsdeskundigheid te implementeren en hoe je, vanuit je eigen rol, ruimte kan maken voor ervaringskennis

Wat volgt er de komende periode nog meer aan ondersteuning?

- Publicatie van inspirerende voorbeelden over de inzet van ervaringskennis bij een aantal zorgaanbieders op de community (binnenkort)
- 15 juni om 15.30 uur: algemene online sessie voor zorgaanbieders die vallen onder het kwaliteitskader
- 22 juni om 14.00 uur: tweede online sessie ervaringskennis
- 30 juni: online sessie over het thema “Naasten” waarin de teamtalk centraal staat (in samenwerking met Akwa ggz)
- Na de zomer een online sessie met MIND met als thema: kwaliteitsverslagen

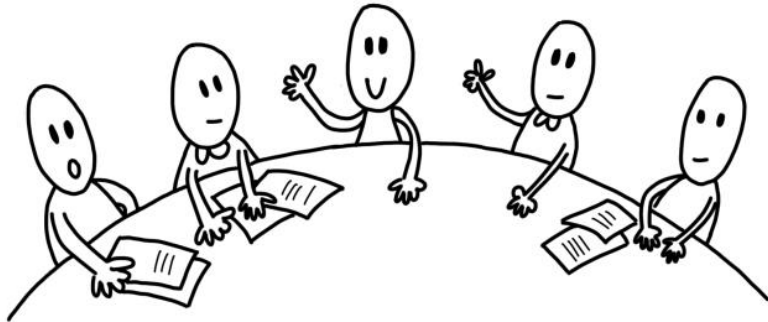
Houd de website in de gaten: <https://www.kwaliteitskader-wlz.nl/>

VRAAG: welke ondersteuningsbehoefte is er verder bij jullie?

Interessante linkjes

- [Lef Hoop en Groei | Podcast | Podcast Luisteren](#)
- [Vliegende brigade: Podcast Bestuurders over inzet ervaringsdeskundigheid deel 1: Lian Smits \(Sterk Huis\)](#)
- [Valente: De drie grootste misverstanden over ervaringsdeskundigheid | Vraag het Valente • Vraag het Valente](#)
- [Herstel animatie: Bing Video's](#)
- [Wilma Boevink: Wilma Boevink over psychose, bejegening en ervaringsdeskundigheid](#)
- [Radicale verandering: Mens als Fundament – Trailer](#)
- [Phrenos: Nieuwe tools voor meer ruimte voor ervaringskennis binnen zorg en welzijn - Kenniscentrum Phrenos](#)

Afsluiting

THE END